(צילומים: תמר מצפי, עינת לברון ויונתן בלום)

(איור: יוהר כהן)

הכרישים לא נלכדים ברשת

לצד גזירות ומלכודות מס, המכבידות על בעלי שכר רגיל, מאפשר מחוקק־המס תכנוני מס המיטיבים עם בעלי ההון ועם מנהלים בעלי שכר גבוה. מומחים מציגים דוגמאות להטבות מס, שרק הכרישים יכולים ליהנות מהם / אלה לוי־וינריב

בשנים האחרונות נשמעת יותר ויותר טרוניות מקרב מעמד הבינים על כך ש"רשת המס" בישראל מלאה ב"חורים" וכי הניסיונות "ללכוד דגים שמנים" נועדו לכישלון. במקרים רבים, תחנות "הריג" הפוכה, ומי שנתפס ברשת אלה "דגי סרנה" ו"סרדינים קטנים", בעוד הכרישים ממשיכים לנוע בפים בחופשיות מעודדת קנאה.

אמנם ההיסטוריה החקיקתית בתחום המס מלאה בכוונות טובות, אך מלמדת שוות תוצאה הישירה של רפורמת מס היא תכנוני מס או "חתכוני מס", שעושים אותם "דגים שמנים" ו"כרישים", שבגינם תושלה הרשת למיכי חוק.

החשלכות של הכנסות הללו על הציבור ברורות: בעוד השכבות החזקות והעשירות נהנות מפריניות המס, השכבות החלשות ושכבות הבינים סופגות פגיעה משמעותית.

אתמול (ג), פרסמנו ב"גלובס" רוגמאות לעיוותי מס ולמלכודות מס שקיימות כיום ופוגעות בעיקר בשכבות הבינוניות והחלשות. אלא שלצד גזירות המס המכבידות, כללו, על השכירים והמשתכרים פחות, סיפק מחוקק־המס גם מסלולים מהירים לתכנוני מס מישיבים עבור בעלי ההון ומנהלים בעלי שכר גבוה. אלה מנצחים לרוב את חוסר השוויון במיסוי הקיים.

היום, נחלק השני של הפרויקט, מציגים שלושה מושגי למיסוי רוגמאות להטבות מס, לא מתכננות בהכרח, שרק העשירים יכולים ליהנות מהם. ●

הפרשי שער

"הפרשי שער בידי יחיד, שנבעים מהשקעה 'פרטית' (ברוך־כלל מהבר בפיקרון צמוד מטבע־חוץ) או בגיירות ערך נקבים במטבע־חוץ), הם פחות לעולם המס. כך מתאפשרת הפקת רווחים מהותיים ללא תשלום מס – למשל: למי שהשקיע לפני שנה בפרנק־שוויצרי – ובמקביל מתרחשת גם תאונות מס. למשל: למי שהשקיע לפני שנה בליירות "מצריות".

התעשרות באמצעות תאגיד

"חברלים המחתיים מאור בין שיעור המס השולי הגל על היחיד לבין שיעור המס החל על חברות, וביאו להקמת אלפי חברות פרטיות, בבעלות יחידים, המאפשרות התעשרות ולת מס באמצעות תאגיד. חברות יכולות לפעול בפטר מסלולים, שיטיבו בעקיפין עם בעלי השליטה, כגון, רכישת דירות ומסי מגורים, והשכרתם (בתנאי השוק) לבעלי השליטה; רכישת תמונות וחפצי אמנות, לשימוש במשרדי החברה ולהנאת בעלי השליטה; קידום פרויקטים עסקיים בישראל ובעולם, שלבעלי השליטה יש עניין בהם".

מקלעי מס ניידים

"בפסגרת תיקון 168 לפקודה ניתנו הקלות מס משמעותיות (גם הקלות בריחוק) לעלים חדשים ולתושבים חוזרים תיקים. בין היתר, נקבע כי הללו יחוו פטורים מסים במשך עשר שנים, מהמורר שחזו לתושבי ישראל, על הכנסותיהם מכל המקורות המנויים בסעיף 2, K2 ו־3 לפקודה שהופקו או שנצמחו מחוץ לישראל, או שמקורן "בנכסים" מחוץ לישראל מלא אם ביקשו אחרת. הפטר הנרוף מהמס אינו מתבל לנכסים ולפעילויות שהיו קיימים בטרם בו נעשו הנישומים לתושבי ישראל, ועובדה זו מאפשרת לאותם ברי מזל להפוך למקלעי מס ניידים, בנסיבות מסוימות". ●

רו"ח נדב הכהן
מומחה מס, ושותף בכיר במשרד רואי חשבון רוז'נסקי, הליפי, מאירי ושות'

שיעת מיסוי חברות בישראל

"שיעת מיסוי חברות בישראל גדמת לעיוותים קשים. מס חברות היום הוא 25%, ואמור לרדת ל־18%, אף שגם משאני נמצאים ב־25% מס חברות, אנחנו בין המקומות הנמוכים בעולם במיסוי חברות. או קודם כל צריך להפסיק את הורדת מס החברות, ואפילו להעלות אחר. מס החברות במדינות ה־OECD הוא 29% במממוצע.

"גם צורת תשלום מס חברות היא בעייתית. אם אתה עצמאי או שכיר תשלם את ה־52% מס־הכנסה פלוס ביטוח לאומי. לעומת זאת, אם תקים חברה היא תשלם 25% מס וכל עוד לא תחלק דיבידנדים, היא לא תשלם מס מרוחב בכלל. אם תחלק דיבידנדים, תהיה בעולם של 43% מס. כראי להפסיק את הדרון הזה, שהנהנים העיקריים ממנו הם העשירים מאוד.

"זה שכבל מניות עשיר יכול לרחוה עד אין קץ את תשלום המס על רווחים שלא חולקו לו כדיבידנד, לא מקובל. זה מעמיק את הפער בין מי שיכול להחזיק חברה, לבין אלה שעובדים. צריך להקים את המס על דיבידנדים גם אם הם לא חולקו, ואחר־כך, בחלוקת הדיבידנד, לעשות התחשבנות. בכל מקרה, חלק לפחות צריך לשלם מראש. במצב הזה, יש יתרון נגדי לבעלי מניות שלא וקיקים לכסף, שבעצם משלמים 25% מס לעומת אנשים עובדים שמשלמים 52% מס. אני מכיר, שגם אין ביטוח לאומי לא על רווח חברות ולא על דיבידנדים".

פעור ממס ירושות ומתנות

"בארץ קיים פטור גורף ממס עיזבון, שהנהנים העיקריים ממנו הם בעלי הון. להם יש סכומי כסף משמעותיים לחדרים, לא למעמד הבינים ולמעמד הנמוך. לדעתי, יש מקום להחלת מס עיזבון או מס ירושה, וכן מס על מתנות. זה מס צודק, נכון, שוויוני ומגיע הזמן לחזיר אחור". ●

עו"ד משה שקל
מומחה מס,
מייסד משרד שקל

חברה נשלעת זרה

"הוראות החוק העוסקת בגבית מס מישראלים המפיקים הכנסות פאסיביות דרוחי הון בחו"ל באמצעות חב"ז (חברה נשלטת זרה) נתעדו לפגוע המנעות מתשלום מסים על הכנסת אלו באמצעות הקמת חברות בחו"ל. בשל האופן שבו נקבעו הוראות החוק, כל חברה שעיקר הכנסותיה מפעילות עסקית אינה נחשבת לחב"ז, והם היא נחשבת לחברה זרה, ולא ישולם מס גם בגין הכנסות פאסיביות ורווחי הון.

"סתתואה מכך, הכנסות פאסיביות רבות ורווחי הון ניתנים להפקה ע"י ישראלים תוך המנעות מתשלום מסים. מעבר לכך, קיומה של אפשרות להפיק את אותן הכנסות ורווחים מעבר לים ללא תשלום מס בישראל, מביא נישומים להסיט את הפיקרונות ורווחי הון לחו"ל, הוא אבו מפסידים פעמים – את הפעילות ואת המס".

כלל השליטה והניהול

"חברות עסקיות הפועלות בחו"ל, ייחשבו על־פי החוק כישראליות אם הן מקיימות שליטה וניהול מישראל. כלומר, אם התנהלה "יושבת" בחו"ל, הן ייחשבו לזרות, ולא ישלמו מס. סתתואה מכך חברות הנרלות שולחות חומר אנושי מהחו"ל לחו"ל, כדי להמנע מתשלומי מס, הן גם לא נחשבות לתושבות ישראל, ולא משלמות מס".

הוצאות שכירים בחו"ל

"קיים מסת קטת לא ערכני ושחוק, שבעבר פעל למומת השכירים הישראלים בחו"ל, אך הורדנת הכלולות בו נותרו על כנן, ולא נתנו מרווח מרדגת המס כפי שאידע לגבי הכנסת של שכירים בישראל. התתאה היא, שעובדי חו"ל עשויים לשלם מס גבוה ביחס לשאר השכירים בישראל. בשל כך, חברות רבות מעדיפות להעסיק את עובדיהן בחו"ל באמצעות חברות זרות, וכך אנחנו מפסידים את תשלומי המס בגין אותם עובדים". ●

רו"ח ש"ר
גדי בר זכאי
לשעבר סמנכ"ל
בכיר ברשות
המסים וכיום
שותף־מנהל בגדי
בר־זכאי יועצים